

ŠVIESA

LIEPA-RUGPIŪTIS-RUGSĒJIS, 1958

TURINYS

LLD suvažiavimo rezoliucija	34
Pirmininkės K. Petrikienės pranešimas suvažiavimui	37
Iš sekr. K. B. Depso pranešimo	40
Mūsų žurnalas "Šviesa" ---- A. Bimbos pranešimas ...	41
Sveikinimai LLD suvažiavimui	44
Tylėjimo menas. Eil. Alg. Baltakis	46
Lėčiau-saugiau gyvenk! J. J. Kaškiaučius, M. D.	47
Tylėjimo menas. Eil. Alg. Baltakis	48
Normandija—Nemunas. Eil. Vyt. Rudokas.	48

DAINA. NEMUNAS

*Graži daina prie nemuna
3 eil. ir prie mūšina sila*

Deksnyš, J.
30 Suffield St.
Worcester, Mass.

Stanijo Kareau yungingis

ŠVIESA

(The Light)

Political, Scientific and Literary Quarterly Magazine, published by American Lithuanian Workers
Literary Association, 110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

Editorial Board: R. Mizara, A. Bimba,
Managing Editor—Anthony Bimba.

Subscription rates: \$1.00 a year; single copy 25c.

Entered as second class matter at the Post Office at Jamaica, New York under the Act of March 3, 1879

No. 3

Liepa-rugpiūtis-rugsėjis (July-Aug.-September), 1958

XXIV

REZOLIUCIJA

VIEVBALSIAI PRIIMTA LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS
SUAŽIAVIME 1958 M. LIEPOS 6 D., PITTSBURGH, PA.

1. Mūsų Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija šiemet jau mini 43-čių metų sukaktį. Tai viena seniausių organizacijų Lietuvos išeivijoje. Ji gimė Pirmojo pasaulinio karo audroje 1915 metais. Ji pergyveno visoje žmonijos istorijoje audringiausią laikotarpį. Per jos gretas perėjo tūkstančiai ir tūkstančiai lietuvių. Per visą savo gyvavimą, per visus tuos keturiasdešimt trejus metus mūsų LLD nė valandėlei nebuvo sustojusį veikti, nė valandėlei nebuvo pasitraukusi iš savo pasibrėžtojo kelio — kelio kultūrinti, šviesti ir organizuoti Amerikos lietuvius, daryti juos geresniais, tauresniais žmonėmis. Ir jeigu Amerikos lietuviai niekuomet nebuvo paskutiniai Amerikos darbo žmonių kovoje už geresnį, šviesesnį ir žmoniškesnį rytojų, tai nemažai garbės priklauso mūsų Lietuvių Literatūros Draugijai, jos nariams, jos kuopoms, jos veikėjams. Jokia kita Amerikos lietuvių organizacija negali savo rekordą susilyginti su mūsų LLD. Šis suvažiavimas tai nori pabrėžti kuo storiausiai.

2. Lietuvių Literatūros Draugijos veikla buvo ir tebėra tokia plati, tokia visapusiška, tokia įvairi, jog nė kalbos negali būti apie jos kiek pilnesnį apibūdinimą rezoliucijoje. Jau nekalbant apie tai, kad LLD yra išleidu-

si 63 stambias knygas ir per 20 metų su viršum leidusi žurnalą "Šviesą," kas gali šandien sakyti, kiek mūsų Centras, apskritys ir kuopos yra išleidę lapelių, atsišaukimų, brošiūrų bėgamaisiais dienos klausimais, kiek yra surengę prakalbų maršrutų ir žodžiu paskleidę apšvietos Amerikos lietuviuose! Visa mūsų draugijos veikla visuomet buvo ir pasilieka tampriai susieta su visomis garbingiausiomis amerikinės demokratijos tradicijomis ir poreikiais. Niekuomet mūsų draugija nėra susvyravusi ištikimybėje šiai šaliai ir jos demokratijai.

Štai kodėl mes visi su tokiu pasipiktinimu pasitikome prieš keletą metų valstybės prokuroro pasikėsinimą mūsų organizaciją padaryti subversyve, priešinga, neištikima savo šaliai. Štai kodėl šis suvažiavimas taip karštai sveikina tuos draugus ir drauges, kurie, būdami LLD viršūnėje, neišsigando reakcijos puolimų, o ėmėsi organizaciją ginti ir sumobilizavo visus narius ir kuopas prieš puolimų atmušimui. Džiugu, jog toji kova tapo laimėta ir nuo mūsų organizacijos taip žiauriai ir neteisingai bandoma uždėti subversyviškumo dėmė tapo numesta. Suvažiavimas nuoširdžiai sveikina visus narius ir veikėjus, kurie per tą audringą laikotarpį nepabūgo, o laikėsi savo vietose ir stojo sa-

vo organizaciją ginti. Šis mūsų organizacijos laimėjimas juk yra laimėjimas ne tik jos narių, ne tik visų susipratusių Amerikos lietuvių, bet visų Amerikos žmonių, kovojančių už išlaikymą ir apgynimą savo demokratinių teisių ir civilinių laisvių.

3. Ryšium su tuo, suvažiavimas nuoširdžiai kreipiasi į visus LLD narius, kurie per šį laikotarpį, dėl vienos ar kitos priežasties, pasitraukė iš mūsų gretų, ragindamas grįžti atgal. Jūsų vieta mūsų organizacijoje. Visi būsite draugiškai susitikti ir priimti.

4. Tiek diskusijose prieš suvažiavimą, tiek pačiame suvažiavime nemažai kalbėta apie mūsų tolimesnę literatūros leidimo programą. Buvo įvairių nuomonių. Buvo įvairių pasiūlymų. Gaila, kad ruošdamasis prieš šio suvažiavimo Centralinis Komitetas tuo jau nenušvietė tikrosios padėties. Daugelis narių suprato, kad mes finansiškai nebeįstume toliau leisti ir duoti nariams tiek, kiek iki šiol leidome ir davėme. Todėl daugumoje susidarė nuomonė, jog kadangi tenka pasirinkti vieną iš dviejų — knyga arba žurnalas, tai geriau sulaikykime "šviesos" leidimą, o tęskime knygų leidimą. Gi iš Centralinio Komiteto pranešimų pasirodė, kad toks pasirinkimas mums dar nėra būtinas, tai yra mes finansiškai dar pajėgsime bent šiemet, o gal ir kitą metą ir dar toliau, išleisti knygą ir žurnalą. Jeigu taip, tai suvažiavimas nutaria palikti Centralinio Komiteto nuožiūrai. Kai pasirodys, kad knygos ir žurnalo išleidimas nebeįmanomas, Komitetui patariame sulaikyti žurnalo leidimą. Juo ilgiau mes pajėgiame atlaikyti užkariautas pozicijas, tuo sveikiau darbo žmonėms. Be būtino reikalo sulaikymas ar laikraščio, ar žurnalo netarnauja pažangos reikalui.

Ryšium su tuo, suvažiavimas pataria Centraliniam Komitetui rimtai susirūpinti paruošimu ir išleidimu Amerikos lietuvių pažangiosios visuomenės istorijos.

5. Suvažiavimas mato dar nemažai galimybes LLD stiprinimui naujais nariais. Nemažai yra lietuvių, kurių vieta turėtų būti šios kultūrinės organizacijos eilėse. Juos reikia laimėti. Suvažiavimas karštai ragina Centralinį Komitetą ir kuopas į tai atkreipti savo dėmesį ir ieškoti būdų laimėjimui naujų jėgų. Narių verbavimas pirmoje vietoje

rymo ant kolonijų veikėjų ir kuopų. Ypač svarbus yra kuopų veiklos vaidmuo. Labai svarbu, kad kuopos, kur tik galima, atnaujintų ruošimą prakalbų ir paskaitų salėse bei sueigų namuose apkalbėjimui svarbiųjų dienų įvykių ir mūsų organizacijos ir spaudos reikalų. Mažesnės sueigos dažnai būna vaisingos paveiklinimui draugijos narių ir mūsų spaudos medžiaginiam parėmimui.

6. Mūsų santykiai su Lietuva visuomet buvo draugiški. Mūsų LLD visuomet padėjo Lietuvos žmonėms jų ilgoje kovoje už laisvę ir šviesesnę rytojų. Kai dar tebeviešpatavo carizmas, mes padėjome Lietuvos žmonėms carizmą nusikratyti. Kai po 1917 metų revoliucijos Lietuvoje išgalėjo klerikalizmas su savo inkvizicija, o paskui fašizmas su savo žvėriškumu, Amerikos lietuviai palaikė ryšius su Lietuvos kovingaisiais žmonėmis ir visokiais būdais stengėsi jiems padėti. Kai pagaliau Antrasis pasaulinis karas Lietuvą baisiai apiplėšė ir sunaikino, mūsų LLD buvo svarbiausia ir veikliausia Amerikos lietuvių organizacija suorganizavime Lietuvai Gelbėti Komiteto. Jos kuopos buvo veikliausios organizacijos rinkimui Lietuvos nuo karo nukentėjusiems žmonėms paramos. Tomis pastangomis didžiuojasi kiekvienas LLD narys. Mums šiandien džiugu, kad Lietuvos žmonės, nusikratę amžiais seną prispaudos ir išnaudojimo jungą, milžinišką progresą daro visose kultūrinio ir medžiaginio gyvenimo srityse. Ypač mes džiaugiamiesi Lietuvos žmonių laimėjimais į mokslą ir apšvietą, ypač Lietuvos jaunimo veržimuisi į aukštąjį mokslą.

Daugelis mūsų dar labai mylėtume savo senąją tėvynę aplankyti ir savo akimis pamatyti nudienį jos gyvenimą. Deja, šaltojo karo siautėjimas dar vis tebelaiko tokį troškimą patenkinti neįmanomu siekimu. Nesimato galimybių kokiam nors masiniam Amerikos lietuvių važiavimui atlankyti savuosius Lietuvoje. Tačiau mes nenustojame tikėję, kad šaltojo karo audra praeis, kad tarptautiniai santykiai pragiedrės ir kad atsidarys proga kiekvienam Amerikos lietuviui nuvykti Lietuvon.

Tuo tarpu yra pasiūlymai paieškoti būdų pasiuntimui Lietuvon Amerikos lietuvių delegacijos. Aišku, jog, kol kas, nieko kon-

krečiau tokiu sudėtingu reikalu suvažiavimas nutarti negali. Tačiau pasiuntimo delegacijos idėja yra sveika. Suvažiavimas pataria Centraliniam Komitetui šį klausimą plačiai išstudijuoti, ir jeigu pasirodytų, kad pasiuntimas delegacijos yra įmanomas, jį įgalioja daryti visus reikalingus žygius to sumanymo pravedimui gyveniman.

7. Kaip susipratę amerikiečiai, mes negalime nesirūpinti mūsų šalies padėtimi. Negali mums nerūpėti kraštą užgulęs masinis nedarbas, arba rasizmo siautėjimas mūsų šalies Pietuose. Mes raginame vyriausybę ir Kongresą be tolimesnio delsimo ir svarstymo stoti kovon prieš nedarbą ir kuo greičiausia padaryti galą rasistų pasimojimams sužlugdyti Aukščiausio Teismo nutarimą prieš rasinę segregaciją mokyklose ir prieš mindžiojimą Konstitucijos ir demokratinių tradicijų garantuotų teisių milijonams juodosios spalvos amerikiečių.

8. Mes raginame mūsų vyriausybę visais būdais siekti šaltojo karo baigimo ir visuose santykiuose su kitomis šalimis vadovautis taikios koegzistencijos filosofija. Išgirskime Amerikos ir viso pasaulio žymiausių mokslininkų balsą prieš atominių ir hidrogeninių ginklų pavojų.

Mes nuoširdžiausiai sveikiname mūsų vyriausybės jau gražiai pravedamą kultūrinio bendradarbiavimo su Tarybų Sąjunga sutartį. Reikia paieškoti panašių sutarčių su visomis kitomis socialistinėmis šalimis, ypač su didžiąja kinų tauta.

9. Mes manome, kad federalinių ir kitokių taksų našta Amerikos darbo žmonėms darosi nebepakeliama. Mes raginame mūsų Kongresą išklaudyti darbo žmonių balsą ir tuos taksus sumažinti. Toksai žygis, visų rimtų ekonomistų pripažinimu, prisidėtų

prie sumažinimo nedarbo, nes pakeltų Amerikos žmonių perkamąją galią.

10. Mes raginame mūsų vyriausybę vyti laukan jau per devynioliką metų nebegyvuojančio fašistinio Lietuvos režimo atstovus ir pasiuntinius ir sunormalizuoti Amerikos santykius su Lietuva. Tie seniai mirusio režimo atstovai nieko neatstovauja ir nieko bendro neturi su lietuvių tauta. Jie kenkia ir Amerikos geriausiems interesams.

11. Suvažiavimas nori tarti nuoširdų padėkos žodį Amerikos ir Kanados lietuvių pažangiajai spaudai už rėmimą mūsų LLD visuose josios žygiuose. Be tokios paramos ir kooperacijos mūsų draugija nebūtų pajėgusi išaugti į stambiausią apšvietos ir kultūros organizaciją ir apsiginti nuo reakcijos pasimojimų ją sunaikinti.

12. Suvažiavimas sveikina Kanados Lietuvių Literatūros Draugiją ir jos vadovybę. Ir ateityje mes privalome kuo tampriausiai kooperuotį ir bendradarbiauti.

13. Mes širdingai dėkojame Pittsburgho draugams ir veikėjams už pasidarbavimą dėl suvažiavimo. Jie apėjo visus sunkumus ir padarė šį suvažiavimą pasėkmingu.

14. Mes žemai nulenkiamo galvą tiems šimtams mūsų draugijos narių, kuriuos mirtis jau yra išbraukusi iš gyvųjų tarpo. Jų darbas, jų kovos, viltys ir troškimai visuomet šviesiai spindės atmintyse tų, kurie dar turime laimės nešti toliau iškėlę garbingą LLD darbo, vilčių ir idealų vėliavą!

Tegu gyvuoja Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija, jos nariai; ir veikėjai!

Tegu gyvuoja visa Amerikos pažangioji visuomenė!

Tegu gyvuoja taika, ramybė ir progresas visoje žmonijoje!

LLD pirm. K. Petrikienės pranešimas

SUVAŽIAVIMUI 1958 M. LIEPOS 6 D., PITTSBURGH, PA.

Brangūs suvažiavimo dalyviai! Džiugu, kad ALDLD išrinkti atstovai suvažiavome spręsti tolimesnę mūsų brangiosios Draugijos veiklą

Paskutinis ALDLD suvažiavimas atsibuvo 1950 m. Brooklyne. Bėgyje aštuonerių metų mūsų Draugija pergyveno skaudžių smūgių. Kaip jau žinoma, makartizmui įsigalėjus ir lietuviškiems reacionieriams mus visaip skundžiant, šalies prokuroras 1953 m. įtraukė mūsų Draugiją į subversyvių sarašą. Jis pastatė organizacijai tokius kaltinimus, kad tolimesnė veikla pasirodė neįmanoma. Iš grynai kultūrinės draugijos, sulig prokuroro patvarkymų, mes turėjom tapti beveik informerių grupe. Mūsų Draugijos konstitucijoje pasakyta:

1. ALDLD stato savo tikslu leidimą tokių raštų, kurie tarnautų dvasiniam ir ekonominiam darbininkų minių pakėlimui, auklėtų darbininkuose solidarumą ir šiaip jau plėstų jų žinojimo ribas įvairiose mokslo šakose. Leisdama knygų iš dailiosios literatūros ir įvairių mokslo šakų, ši Draugija betgi labiausiai rūpinsis leisti raštus, gvildenančius darbininkų klausimą visame jo apėmyje, bei raštus, rišančius socializmo mokslo teorijos ir praktikos klausimus.

2. ALDLD ir šiaip visokiais būdais stengsis platinti darbininkišką apšvietą, rengdama prakalbas, literatūros vakarus ir steigdama knygynus.

Tokie mūs Draugijos pamatiniai dėsniai, nuo kurių mes nesitraukėm. Mūsų veikla niekuomet neprasižengė šalies įstatymams, todėl prokuroro pasimėjimas sunaikinti Draugiją nariuose sukėlė vien tiktai pasipiktinimą. LLD susideda beveik tiktai iš darbo žmonių, tad kasdieninėse darbininkų kovose mūsų nariai negalėjo būti pasyvūs. LLD nariai visur ir visuomet dalyvavo veiksmuose už sutrumpinimą darbo valandų, už

pašalpa bedarbiams, už senatvėje apdraudą. Mūsų Draugija visuomet plėtė savo veikimą, vadovaudamasi progreso obalsiais. Ji visur rėmė darbo unijas.

Išanalizavus šalies prokuroro mums daromus kaltinimus, Centro Komitetui teko pasirinkti — eiti į teismą, idant apsaugojus Draugiją nuo visiško sužlugimo, arba likviduoti visą veikimą. Kova teismuose reikalauja didelių pastangų. C. K. bijojo tai daryti patsai vienas. Bet sušaukimui specialaus suvažiavimo nebuvo laiko. Nusitarta šaukt praplėstą posėdį, kuris įvyko 1953 m. rugsėjo 5 d. Brooklyne. Apart C. K. narių, dalyvavo atstovai iš Chicagos, Clevelando, Pittsburgho ir iš artimesnių kolonijų—N. J., N. Y. ir Pa. Tame posėdyje dalyvavo ir legalis patarėjas.

Po plataus pasikalbėjimo, vienbalsiai nutarta imtis visų legalių priemonių, kad apgynus D-ją nuo jai nepamatuotų apkaltinimų. Nutarta, jeigu reikės, bylą vesti iki šalies Aukščiausiojo Teismo. Bylos reikalas buvo plačiai aiškintas laikraščiuose, per kuopas ir per amerikonišką spaudą, kur tik buvo galima pasiekti. Atsišaukta į kuopas ir atskirus asmenis, prašant finansinės paramos bylos vedimui. Atsiliepimai iš visur buvo simpatingi.

Knygos įvertinimas

Kada kūrėsi LLD, Amerikoje lietuvių darbininkų eilėse knyga buvo da retas svetys. Paprasto darbininko bute nevisur matėsi knygynėlis. Darbas teko pradėti veik nuo pat pagrindų. Jeigu kas imtųsi analizuoti lietuviškos knygos įvertinimą, tai surastų, kad LLD gali būt vienintėlė masinė organizacija, katroje keli tūkstančiai narių savo kukliomis duoklėmis kas metai vis didino lietuviškos knygos lobyną. Mes, senieji Lietuvos išeiviai, su širdperša prisimenam, kaip mūsų kūdikystės dienose, tėvų bute, apart šaltinio ir kantičkų, retai kur matėsi bent kokia pa-

saulietiška knyga, arba knyga, kur būt būvę aiškinami net patys būtiniausi gyvenimo reikalai, kaip tai ūkininkystė, namų ruoša, šeimos auklėjimas ir t.p. Viskas gyvenime palikta dievo valiai, gi liaudis skendo varguose. Amerikoje lietuvių padėtis nebuvo geresnė. Nekuriems atvykus kur į atsilikusią koloniją, ėmė net kelis metus surasti knygą bei laikraštį.

Tiesa, Chicagoje Olšiausko leidykla jau buvo išleidus nemažai mokslinių knygų. Keli pavieniai asmenys leido knygas įvairiais klausimais. Nemažai privatiškai išleistų knygų skaitytojui nedavė jokios naudos. Tai buvo grynai pasipinigavimo tikslas. Masiniai vertingų knygų leidimas prasidėjo su įsikūrimu ALDDL.

Mūsų Draugijai vos tik pradėjus darbą, Europoje siautėjo karas. Darbo žmonės visur karo baisiai neapkentė, nes žinojo, kad tai valdančios klasės grobių pasidalijimo karas. LLD išleido stambų Kirkpatriko veikalą "Karas—kodėlei." Knyga giliai įvertinta. Nujos kuopos sparčiai tvėrėsi. Narių skaičius didėjo.

Dabar mes minim 43-čius Draugijos gyvenimo metus. Iki šiol išleidom 63 knygas. Nuo 1934 m. leidžiame keturis kartus į metus žurnalą "Šviesa". Mūsų išleistų knygų turinys gan įvairus: Istorinio, mokslinio ir politinio turinio išleidom 39 knygas. Apysakų ir lengvo pasiskaitymo — 16. Sveikatos — 3. Biografijos — 3. Poezijos — 2.

Be knygų ir žurnalo, mūsų Draugija yra išleidusi daugelį atsišaukimų įvairiais visuomeniniais klausimais. Kiekvienoje lietuvių kolonijoje buvo surengta daugybė prakalbų, prelekcijų. Išplatinta daug literatūros. LLD kuopos laiko sau už pareigą pakelti lietuvių tarpe kultūrinį lygį. Be literatūros platavimo, suruošiama scenoje perstatymų, koncertų ir kitokių visuomeniško pobūdžio pramogų. Keliose kolonijose įsteigti knygynėliai.

Analizuodamas Amerikoje tarpe ateivių kultūrinio darbo eigą, keliolika metų atgal prof. J. B. S. Hardman New Yorke rašė, jog švietimo darbe iš visų ateivių geriausiai susiorganizavę lietuviai. Pavyzdžiui jis davė mūsų LLD knygų leidimą, kuopų veikimą apšvietos darbe ir mūsų laikraščius.

LLD Ryšiai su Kanadiečiais

Paki įsisiūbavo šaltasis karas, mūsų santykiai su draugais kanadiečiais buvo artimi. Kanadoje veikė 18 LLD kuopų. Dažnai būdavo pasikeičiama kalbėtojais ir menininkais. Draugijos leidžiama literatūra liuosai dalijomės. Užėjus šaltojo karo siaubų ir padėtis žymiai pasikeitė. Kanadoje veikiančios kuopos, su mūsų sutikimu, pasivadino Kanados Lietuvių Literatūros Draugija. Darbas ten dabar yra vedamas savistoviai.

LLD ir Amerikoje gimęs jaunimas

Buvo dedama daug pastangų įtraukimui į mūsų Draugiją Amerikoje gimusio ir augusio jaunimo. Sunkiau lietuviškai skaitantiems buvo duodamos anglų kalboje knygos. Per nekurį laiką angliškas knygas skaitančių narių buvo 300 su viršum. Šaltajam karui įsisiūbavus, čiagimių skaičius žymiai sumažėjo. Antra priežastis, tai mes nei nebandėm kurti jaunuolių kuopas, kuriose jaunimas būtų galėjęs patsai veiklą išvystyti. Į kuopų susirinkimus jaunuoliai nesilankydavo. Dažniausiai tėvai sumokėdavo duokles ir vaikams parnešdavo gautas knygas.

LLD santykiai su laikraščiais ir meno grupėmis

Nuo pat įsikūrimo mūsų D-jos, santykiai su laikraščiais ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis buvo artimi. Mūsų Draugijos vadovybė visuomet gerai suprato, kad vieni be kitų negalėtume apsieiti. Bent kokie maži nesusipratimai visuomet buvo išrišti draugišku būdu. Spaudos vajai LLD kuopų susirinkimuose dažnai svarstomi. Nariai žino, kad laikraščiai tarnauja organizacijai, tai organizacija turi rūpintis laikraščių išlaikymu.

Su meno grupėmis mes taip pat gerai kooperuojam ir vieni kitiems, kur tiktai reikia, pagelbstim. Meno grupės mūsų visuomeniniame gyvenime vaidina labai svarbų vaidmenį. Kur skaitlingi chorai, vaidintojų grupės, tenai visas veikimas eina sklandžiau.

LLD santykiai su Lietuva

Mūsų Draugija visuomet palaikė glaudžius ryšius su Lietuva. Išvykdami į Ameriką pačiame gyvenimo pražydyjime paliko

me savo artimuosius. Nekartą poetai yra apdainavę, kad gyvenime niekas nėra taip gražus, kaip kūdikystėje įgyventieji vaizdai. Nors daugeliui iš mūsų duona ten buvo karti ir jos nevisuomet užteko, bet jausmas prie savųjų ir viltis, kad tenai irgi gyvenimas pagerės, rišo mus bičiuliškai.

Hitleriui įsiveržus į Lietuvą, mes karštai sielojomės mūs brolių likimu, godžiai gaudėme žinias apie paliktąjį kraštą, gi tų žinių buvo visokių; daugumoje iš priešų pusės. Pagaliau pradėjo mus pasiekti ir tikrosios žinios. Atsirado galimybės teikti tėvų šaliai pagalbą. Su koku tai pasiaukojimu, didžiumoje LLD kuopų vadovybėje, Amerikos pažangūs lietuviai rūpinosi pagelbėti Lietuvai. Moterys mezgė-siuvo. Rinkome rūbus, pirkom kas tik buvo galima pirkti ir siuntėm karo nuteriotiems broliams-seserims. Išsiuntėm už suvirš \$371,000 vertės reikmenų.

Pirmajai progai pasitaikius, pasiuntėme į Lietuvą LLD pirmininką A. Bimbą, kuris tuomet buvo pirmininku ir Lietuvai Pagalbos Teikimo Komiteto, idant asmeniniai patirtų, kokia pagalba skubiausiai yra reikalinga. Pasitarus su Lietuvos visuomenininkais, plačiai atsišaukta į Amerikoje gyvenančius lietuvius, kad pagelbėtų susitvarkyti Vilniuje Eksperimentaliam Medicinos Institutui. Atsišaukta sukėlimui \$50,000, gi trumpu laiku surinkta \$85,000, už kuriuos supirkta ir išsiųsta įvairių aparatų ir reikmenų.

LLD C. K. per eilę metų galvojo apie išleidimą Lietuvos istorijos. Su įsikūrimu Tarybų valdžios, pas mus tas klausimas atslūgo, nes dabar tiktai patys Lietuvos visuomenininkai tąją spragą tinkamai užpildys.

Lietuvos klausimu LLD yra išleidusi dešimtį knygų. Kai kurios yra parašytos Lietuvoje gyvenusių autorių, kitos amerikiečių lietuvių.

LLD nariai Antrojo karo metu

Kuomet japoniški fašistai, Hitleriui diriguojant, užpuolė Ameriką, LLD su visais pažangiaisiais žmonėmis drąsiai stojo ginti šalį ir kovoti paki užpuolikai galutinai bus sutrėkšti. Karo metu, LLD išvystė platų anti-fašistinį veikimą karui laimėti. Mes rūpestingai atlikom savo pareigas, kaip geriausiai jas supratome ir pajėgėme. 1943 m. buvo

pravestas vėjus sukėlimui \$204,000 nupirkimui dviejų mūsų lėktuvų. Už pasidarbavimą LLD archyve randasi padėkos laiškas nuo JV Karo Dep. Penktosios paskolos bonusų buvo supirkta už \$5,000,000.

Kada mūsų vyrai buvo karinėse eilėse, likusieji dirbom visomis galimybėmis karą laimėti. Mūsų Draugija visuomet buvo nusistačiusi už išlaikymą pasaulinės taikos, už panaikinimą atominių ginklų. Tarptautinės problemos privalo būt rišamos pasitarimuose, taikiu būdu.

Karo veiksmuose mūsų draugai kariškiai daugelyje atvejų pasižymėjo sumanumu ir ištverme. Nemažai jų grįžo su atsižymėjimais kovose. Bet, Rooseveltui mirus, šalies vadovybė pateko į skirtingas rankas, kas privedė ir mūsų Draugiją patekti į subversyvių eiles. Jausdami savo naujai tėvynei Amerikai ištikimybę, mes negalėjom priimti mums daromų apkaltinimų, nes jie buvo nepamatuoti. Mes ėjome į teismą. Pirmajame teisme prokuroras laimėjo. Ėjom į šalies Aukščiausiąjį Teismą. Bet mūsų bylos svarstymo išvakarėse prokuroras Brownell atšaukė visus apkaltinimus prieš LLD ir nuėmė nuo subversyvių sąrašo. Laimėjom!

LLD Centro Komiteto problemos

Nuo 1931 m. LLD sekretoriaus pareigas ėjo D. M. Šolomskas. 1953 m. gegužės 6 d. jis rezignavo. Skundėsi nesveikata. Nutarta skubiai paskelbti rinkimus. Sekretoriumi apsiėmė J. Grybas.

1955 metų spalio mėnesį, dėl susidėjusių aplinkybių, iš sekretorystės rezignavo ir Grybas. 1956 m. birželio 24 d. sekretoriumi apsiėmė K. Depsas. Sekretorių mainymasis ir bylos vedimas Centre sudarė šiek tiek keblumų...

LLD narių skaičiaus sumažėjimas

Savo laiku LLD turėjo virš 7,000 narių. 1938 m. suvažiavime buvo raportuota, kad už 1937 m. duokles mokėjo jau tik 5,472 nariai. Tais metais dar veikė 188 kuopos—116 kuopų Jungtinėse Amerikos Valstijose, 13 kuopų Kanadoje, 7 Pietų Amerikoje ir 1 Francūzijoje. Kur tiktai susidarė pažangių

(Tąsa 40-tam pusl.)

Iš sekr. K. B. Depso pranešimo

Draugės ir draugai delegatai!

Pirmą kartą turiu už garbę raportuoti iš Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos Centralinio Komiteto veiklos.

Kadangi aš užėmiau Centro sekretoriaus vietą tik trumpas laikas tam atgal, todėl mano pranešimas bus suglaustas.

Dabartinį Centro Komitetą sudaro sekmą nariai: Katrina Petrikenė, kuri eina pirmininko pareigas; K. B. Depsas, sekretorius; Povilas Bečis, išdininkas; Antanas Bimba, "Šviesos" redaktorius; Jonas Grybas, Walter Keršulis ir Sofija Petkienė. Taipgi yra trys alternatai: M. Stakovas, Geo. Waresonas ir J. Kunca.

Centro Komiteto sekretorius, kaip žinia, palaiko susisiekimus su kuopomis, apskritimis ir pavieniais nariais. Informuoja kuopas, kaip jų nariai stovi, tvarko "Šviesos" adresus, depozituoja čekius ir kitus darbus atlieka. Sekretoriaus-knygiaus alga — \$50 per mėnesį.

Su kuopomis susisiekimas yra geras. Žinoma, randasi ir tokių kuopų, kurios į gautus iš Centro laiškus neatsako.

Žodis kitas apie apskritis. Pirmoji apskritis randasi Illinojaus valstijoje, Chicagos apylinkėje. Joje randasi 15 kuopų. Veikimas pagirtinas.

Antroji apskritis randasi New Yorko ir New Jersey ribose. Per tūlą laiką šios apskrities veikimas buvo sušlubavęs, bet neseniai įvykusi konferencija išrinko naują komitetą ir dabar tikimasi geresnių pasiekimų.

Trečioji apskritis randasi Connecticut valstijoje. Iki šiol ši apskritis veikė prastai.

Šeštoji apskritis randasi Pensylvanijoje, Philadelphijos apylinkėje; prie jos priklauso ir Baltimorės 25 kuopa. Apskrities vadovybė veikia gerai.

Septintoji apskritis veikia Massachusetts valstijoje. Joje randasi 10 kuopų. Veikia gerai.

Aštuntoji apskritis, Wisconsin valstijoje, ir Dešimta apskritis, Michigano valstijoje, veikia prastai.

Penkioliktoji apskritis randasi Ohio valstijoje, Clevelando apylinkėje. Ji turi tris kuopas. Apskrities vadovybė veikia gerai.

Dar 1956 metais Centralinis Komitetas nutarė duoti Kanados Komitetui 25 procentus narinių duoklių finansavimui jo veiklos. Taipgi nutarta leisti kanadiečiams veikti savistoviai. Jie iš mūsų gauna knygas ir "Šviesą." Santykiai su kanadiečiais labai geri.

Dabartiniu laiku mes turime 98 kuopas. Kanadoje yra 13 kuopų.

Gal delegatams bus įdomu sužinoti, kiek mums kaštuoja knygos ir "Šviesos" išleidimas. Pav., šių metų "Šviesos" 2-ras numeris mums kaštavo \$273.50. Knygos gi išleidimas atsieina arti trijų tūkstančių dolerių.

K. PETRIKIENĖS PRANEŠIMAS

(Tąsa iš 39-to pusl.)

darbininkų grupė, tuojau suorganizavo LLD kuopą.

Vyriausia narių skaičiaus mažėjimo priežastis — mirimai. LLD susidarė daugumoje iš prieš Pirmąjį pasaulinį karą atvykusių lietuvių, kurių eilės dabar sparčiai retėja.

Paskutiniuose CK posėdžiuose buvo svarstoma, ką Komitetas turėtų pasiūlyti šiam suvažiavimui. Atsižvelgiant į dabartinį LLD narių sąstatą, mūsų Draugijai darbo dirva dar yra plati. Finansiniai mes iriamės neblogai. Kiek yra keblumų su darbuotojais, bet ir tai apeinama. Knygų leidimas iki šiol ėjo beveik sklandžiai. Daugiausia mūsų Draugijai knygų yra parašę: Dr. J. J. Kaškiaučius, Leonas Prūseika, Rojus Mizara, Antanas Bimba, Dr. A. Petrika ir kiti. Knygų autoriai savo sunkų darbą beveik aukoja.

Ruošiantis šiam suvažiavimui, apskričių konferencijose ir pavieniai nariai gvildeno tolimesnį Draugijos veikimą. Pareikšta įvairių minčių. Centro Komitetas rekomenduoja ir toliau koncentruotis knygų leidimui. Žurnalą palaikyti kol išgalima. Galutinai šiuos klausimus turės išspręsti tiksliai šis LLD suvažiavimas.

Mūsų žurnalo "Šviesos" ateitis

REDAKTORIAUS A. BIMBOS PRANEŠIMAS LLD SUVAŽIAVIMUI
1958 M. LIEPOS 6 D., PITTSBURGH, PA.

Draugai delegatai ir delegatės!

"ŠVIESOS" VAIDMUO

Viskas rodo, kad šiame mūsų suvažiavime daugiausia diskusijų turėsime žurnalo "Šviesos" likimo ir ateities reikalais. Jau senokai kai kurių draugų šis klausimas keliamas tiek susirinkimuose, tiek spaudoje. O besiruošiant suvažiavimui ir apie tai Centro Komitetui priminus viešai, kad jis "Šviesos" reikalą paveda suvažiavimui spręsti, diskusijos išsivystė kuo plačiausiai. Daugiausia diskusijose balsų girdėjosi už šviesos uždarymą. Tik vieno kito draugo buvo pasisakyta, kad verčiau reikėtų atsisakyti nuo knygų leidimo, o pasilikti su padidintu žurnalu.

Galimas daiktas, kad diskusijos pasirodė tokios vienašališkos todėl, kad Centro Komitetas iš karto neaiškiai šį klausimą suformulavo ir pastatė prieš organizaciją. Klausimas buvo taip pastatytas, jog atrodė, kad mūsų organizacija yra atsidūrusi finansinėje krizėje ir kad mums jau būtinai prisieina pasirinkti vieną iš dviejų: arba atsisakyti knygų leidimo, arba uždaryti "Šviesą." Betgi taip nėra. Iš tikrųjų, mūsų Draugija šandien finansiškai stovi nė kiek ne prasčiau, kaip stovėjo per paskutinius keletą desėtkų metų,— o gal dar ir truputį geriau. Todėl, kol kas, mes nesame priversti tučtuojau daryti vieną ar kitą pasirinkimą. Aš labai noriu, kad tiek mūsų diskusijose, tiek tarimuose nebūtų remiamasi tiktai finansinės prievartos reikalu. Jeigu mums atrodo, kad šviesos nebereikia, kad ji nebeturi vaidmens mūsų organizacijoje ir abelnai pažangiajame Amerikos lietuvių judėjime, tai nutarkime ją sulaikyti, bet ne todėl, kad nebeturime ištekliaus toliau ją leisti. Kas liečia Draugijos finansus, tai, kaip man atrodo, "šviesa" dar galėtų pasilikti ne tik šiems, bet ir kitiems ir gal dar kitiems metams.

Bet sugrįžkime prie paties reikalo. Žurnalą šviesą mes leidžiame nuo 1934 metų. Šiomet jai sukanka lygiai dvidešimt ketveri metai. Tai gana gražus laikotarpis. Nežinau kito lietuvių kalba leisto Amerikoje žurnalo, kuris būtų tiek daug metų išsilaikęs. Tuo, aišku, mums, LLD nariams, tenka pasididžiuoti. Tas jau vienas faktas, rodosi, kalba už tai, kad mums žurnalas buvo reikalingas ir kad jis atliko savo vaidmenį Amerikos pažangiosios lietuvių visuomenės švietime ir auklėjime. Kuo gi kitu būtų galima pateisinti mūsų įdėtas pastangas ir lėšas į "šviesos" išleidimą ir palaikymą?

Kaip ir kodėl mummyse kilo žurnalo leidimo mintis? Tikiu, jog dauguma mūsų atsimename tuos gana senus laikus, kai mūsų Draugija ir mes patys viduramžį tebegyvenome ir buvome pilnį energijos, ryžto, iniciatyvos. Mums atrodė, kad nors didelių knygų leidimas yra mūsų Draugijos pagrindas, kad nors didelių knygų skaitymas yra geras ir naudingas dalykas, bet tik tokiomis knygomis mums nebegalima pasitenkinti. Pažangioji lietuvių visuomenė neturi mokslo, politikos ir kultūros žurnalo.

Atsimenate, mes kalbėjome apie ėjimą į mases, apie laimėjimą lietuviškųjų masių pažangai, apie būdus ir priemones masių pasiekimui ir švietimui darbininkiškomis, kovingomis idėjomis. Ypač Lietuvos draugai atkreipė savo dėmesį į mūsų švietimosi ir kultūrinio auklėjimosi priemones. Jie mums įrodinėjo ir nurodinėjo, kad didžiulėmis, kad ir geriausiomis knygomis platesnių masių nepasieksime. Todėl, jie sakė, mums reikia marksizmo-socializmo mokslo paskleidimui plačiausiose masėse brošiūrų ir brošiūraičių. Ir kaip tik tokių brošiūrų leidimu ir platiniu turėtų užsiimti mūsų Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija. Tinka-

mesnės organizacijos tai istorinei misijai mes neturime ir negalime įsivaizduoti.

Šiokia mintis ne vienam iš mūsų pusėtinai patiko. Bet mums atrodė, kad mes jokiū būdu negalime atsisakyti nuo didelių knygų leidimo, kuriam pamatiniai juk LLD ir buvo įkurta. Knygų mums reikia ir mes jas leisime. Bet galime mes suretinti knygų leidimą. Mums labai gali užtekti vienos geros knygos per metus. Na, o likusią draugijos energiją ir lėšas galime sunaudoti kam kitam—pavyzdžiui, brošiūrų leidimui.

AUKSINĖ MINTIS—ŽURNALAS

Taip mes kalbėjome ir diskutavome ilgai ir energingai. Pagaliau pas mus kilo "auksinė mintis". Kodėl neišleisti bertaininio žurnalo, vietoj brošiūrų? Toks žurnalas labai gražiai ir praktiškai pavaduotų brošiūras. Mūsų kuopos pasirūpins žurnalo išplatiniu plačiausiose Amerikos lietuvių masėse.

Taip gimė žurnalas "Šviesa".

Tai labai svarbu prisiminti šiame suvažiavime, idant niekas nemanytų, jog "Šviesa" buvo sumanyta ir pradėta leisti vieno kito draugų noru bei užsispyrimu, kad klausimas nebuvo plačiai apkalbėtas, kad nutarimas šviesą leisti buvo padarytas greitomis, neapgalvotai.

Mūsų norai buvo geri, mūsų tikslai buvo geri, mūsų planas buvo praktiškas. Kaip tai visa mums pavyko ar nepavyko, jau kitas klausimas.

PLAČIAUSIAS PASIMOJIMAS

"Šviesos" pirmasis numeris pasirodė 1934 metų pradžioje. Ją pradėjome leisti net 64 puslapių. Iš pradžios atrodė, kad neturėsime vargo net ir tokį stambų žurnalą išleisti keturis kartus per metus. Atsakominguoju redaktoriumi paskyrėme Rojų Mizarą. Redakcinėn komisijon, be jo, įėjo S. Sasna, Dr. J. J. Kaškiaučius, V. J. Senkevičius ir A. Bimba. Bet neužilgo paaiškėjo, kad mūsų pasimota per aukštai, kad mūsų literatūrinės jėgos tokio didelio žurnalo išnešti nepajėgia. Todėl 64 puslapių "Šviesa" ėjo tik per dvejus metus — 1934-1935 m.m. Su 1946 metų pirmuoju numeriu "Šviesa" jau pasirodo tiktai pusės dydžio, tiktai 32 puslapių.

Neužilgo įvyko pakaitos ir žurnalo redakcijoje. R. Mizarai tapus "Laisvės" atsakominguoju redaktoriumi, Centro Komitetas paskyrė mane atsakominguoju "Šviesos" redaktoriumi. Juomi tebesu ir šiandien, be jokios pertraukos per visus dvidešimt dvejus metus!

Be to, kaip žinia, taupydami lėšas, buvome priversti "Šviesą" dar toliau sumažinti. Šiandien ji išeina 16-kos puslapių.

GEROSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS

Tiek iš tos jau gana senos istorijos. Draugams reikia žinoti, kad "Šviesos" redaktorius už savo darbą nėra gavęs ir negauna jokio atlyginimo. Iš vienos pusės, tai gerai, nes susitauo organizacijai; nemažai išlaidų. Iš kitos pusės, tik savomis laisvomis, nuo paprasto nuolatinio laikraštinio darbo nuliekomomis valandomis žurnalą redaguojant, ypač kai neturime bendradarbių arba jų turime labai mažai, negalima įdėti į tą darbą tiek laiko ir energijos, kiek įdėtų žmogus, kuris nebūtų taip užsivertęs kitokiais darbais ir atsakomybėmis ir kuris nors šioki toki atlyginimą gautų už redagavimą.

Dar ir kitas "Šviesos" klausimas turi dvi puses. Gerai, kad žurnalą leidžia organizacija ir už tą pačią narinę duoklę ji nariai gauna. Tai užtikrina leidimo pastovumą. Juk taip "Šviesa" iki šiol ir išsilaikė. Bet nutariant žurnalą leisti, nebuvo rimtai pagaltota apie jo išplatiniimą už Draugijos ribų. Kalbėjome apie pasiekimą masių, bet nepasirūpinome priemonėmis ir būdais tas mases pasiekti su "Šviesa." Visos tos mūsų masės susidėjo tiktai iš LLD narių. Niekados nebandėme rimtai užsukti draugijos aparatą (kuopas, apskritis, veikėjus-veikėjas) gavimui žurnalui skaitytojų už LLD ribų. Tuo būdu nesusidarė aplinkui "Šviesą" grupės rėmėjų, platintojų, patriotų. "Šviesa" tapo Draugijos organu, ir taj dar ne visa to žodžio prasme, nes kadangi mes turėjome net du dienraščius, tai mums atrodė nebereikalinga Draugijos problemas gvildinti, nariams intrukcijas ir patarimus duoti "Šviesoje." Galvojame: Juk daug greičiau visa tai narius pasiekia per laikraščius! Tuo būdu "Šviesa" lyg ir atitrūko nuo pačios organizacijos, kuriai jinai turėtų organauti. Tas

faktas, man atrodo, žymiai prisidėjo prie susidarymo nariuose tos nuomonės, jog laikraščiai pilnai atsako mūsų reikalams, jog žurnalas nepadeda organizacijos stiprinimui ir tt. Ir, tuo būdu, suprantama, jis mums nereikalingas, arba kad mes be jo galime labai gerai apsieiti.

DĖL "ŠVIESOS" TURINIO

Dabar žodis kitas apie "šviesos" turinį. Priešseiminėse diskusijose daugiausia girdėjosi tokių balsų: Tai, kas telpia "šviesoje," telpa mūsų laikraščiuose. Tai kam jos mums reikia?

Aš labai bijau, kad tie mūsų draugai, kurie šitaip kalba, "šviesos" neskaito, į ją nėra niekuomet rimtai įsigilinę. Per visą "šviesos" gyvavimą gal viso labo tikrai vienas kitas tas pats straipsnis tilpo laikraščiuose ir žurnale. Tai buvo labai, labai retas atsitikimas. Man atrodo, kad čia draugai sumaišo du dalykus: straipsnius su temomis. Kad dažnai tomis pačiomis temomis straipsniai yra pasirodę visuose leidiniuose, tai tiesa. Bet jie buvo arba kitų autorių, arba tų pačių autorių iš kito taškaregio parašyti. Paimkime bile kokius bile kokioje kalboje žurnalus ir laikraščius. Paimkime šių dienų nedarbą. Apie nedarbą eina straipsnių straipsniai laikraščiuose ir žurnaluose. Tačiau niekas nesako: nereikia mums žurnalų, nes juose nieko naujo nėra. Jie rašo apie tą patį nedarbą!

LITERATŪRINIŲ JĖGŲ KLAUSIMAS

Blogiausia, kas liečia "šviesos" turinį, yra tas, kad mūsų literatūrinės jėgos persilpnos. Jūs, draugai, negalite įsivaizduoti, kokia tai problema. Visi mūsų plunksnos darbuotojai, kiek mes jų turime, o perdaug mes jų niekuomet neturėjome, iki ausų paskendę laikraščių redakcijų darbuose. Per ašaras prašyk, nieko iš jų nebeišprašysi. Kiek jūs matote "šviesoje" straipsnių Prūseikos, Andriolio, Joniko, Tauro, Jokubkos, Sasnos?

Kiek dažniau skambėjo vardai Kaškaičio ir Mizaros. Seno Vinco nė su žiburiu nesurasi. Mūsų pažangiųjų Amerikos lietuvių literatūrinį jėgų badas yra "šviesos" badas. Todėl nuo pat žurnalo gimimo visa atsakomybė ir našta buvo suversta beveik išimtinai ant vieno atsakomingojo redaktoriaus galvos, kuris, kaip jau sakyta, tik pribėgimai, tik nuo kitų pareigų nuliekamomis valandomis galėjo dar šiek likusios energijos įdėti į "šviesą." Todėl su mūsų "šviesos" stebūklų neįvyko. Tai gal daugiau, negu kitas kuris draugas, mato patsai redaktorius.

Tačiau, nežiūrint tų visų trūkumų, keblumų ir sunkumų, negalima sakyti, jog "šviesos" nesužadino jokios rolės mūsų Draugijos stiprinime ir josios narių švietime.

KAS KĄ SKAITO

Yra draugų, kurie sako: vis tiek "šviesą" mažai kas teskaito. Nariai ją gauna ir padeda į šalį.

Bet kiek mūsų narių yra perskaite LLD išleistas knygas? Gražiausia pasakius, toli gražu ne visi nariai jas yra perskaite.

"šviesos" tolimesnį leidimą reikėtų palikti Centralinio Komiteto nuožiūrai. Viskas, man atrodo, turėtų priklausyti nuo finansinių išteklių. Kol pajėgiame išleisti ir duoti nariams knygą ir žurnalą, reikėtų leisti ir duoti. Kai pasirodys, kad Draugijos išdas nebeišneša, klausimas išsispręs natūrališkai: nebeturime iš ko leisti, nebeišleisime. Tikėkite, draugai, manim, kad man asmeniškai sulaikymas "šviesos" nuimtų nuo pečių nelengvą darbą ir nemažą atsakomybę. Bet jūsų ir mano nėra tokia prigimtis, jog mūsų judėjimo reikalus mes spręstume savo asmeniškais sumetimais. Visi mes darbuojamės, veikiamė ne todėl, kad kuris nors iš to asmeniškai pasipelnome, bet todėl, kad mūsų darbas, mūsų veikla, mūsų pastangos ir pasiaukojimas prisideda prie puoselėjimo mūsų idėjų ir idealų.

Sveikinimai LLD suvažiavimui

Suvažiavimui buvo prisiūsta daug gražių pasveikinimų su pinigais ir nuoširdžiais palinkėjimais mūsų Draugijai dar daug metų sėkmingai dirbti kultūros dirvoje. Apgailime, kad, dėl vietos stokos, tikrai dalį tų pasveikinimų galime įdėti "Švieson."

Siunčiu Lietuvių Literatūros Draugijos Suvažiavimui mano karščiausius linkėjimus.

Žinau, kad delegatai, suvažiavę iš visos šalies kraštų, žinos kaip tęsti LLD kultūrinį darbą.

Tikiu, kad Draugijos darbų programa nebus pakeista, kad jos vykinimui bus sutelkta užtenkamai jėgų.

L. Prūseika

Iš savo asmeninio patyrimo žinau, kad LLD gali dar gauti naujų narių.

Šia proga aš noriu tarti širdingą ačiū visoms kuopoms ir nariams, kurie man, ligų užpultam, parodė tiek daug širdingumo.

Tegyvuoja Lietuvių Literatūros Draugija!
Draugiškai, L. Prūseika

Vincas Vasys, ilgus metus buvęs LLD Pirmosios Apskrities, Chicagoje, sekretorius,

labai nuoširdžiai vedęs Draugijos reikalus, rašo:

Sveikinu LLD Suvažiavimą, Pittsburgh, Pa., liepos 6 d. Linkiu šiai kilniai mūsų organizacijai ilgų metų gyvavimo, taipgi leisti dar geresnes knygas ir gerinti žurnalą "Šviesą," kad Draugija galėtų dar geriau tarnauti Amerikos lietuvių apšvietos ir kultūros kėlimui, darbininkų judėjimo stiprinimui ir savo narių didesniai lavinimui.

Žinau, visa to negalima be lėšų. Siunčiu savo dalį (\$25) to kilnaus darbo tęsimui.

Pittsburgh, Pa.

Didžiai gerbiami šio LLD Suvažiavimo dalyviai.

LLD 87 kp. nariai širdingai sveikiname jus, atvykusius iš tolimų lietuvių kolonijų į šį Suvažiavimą sutvirtinti LLD apšvietos namo, kuris per arti 50 metų nešė apšvietą į mūsų namus. Linkime kuo geriausio pasisiekimo, kad LLD dar ilgus metus neštų apšvietos knygą į mūsų namus.

Taipgi linkime šios organizacijos tvėrėjui Leonui Prūseikai greitai pasveikti, kad dar ilgus metus galėtų tęsti apšvietos darbą.

LLD lėšų fondui aukoja: LLD 87 kuopa \$10, Juozas Kezmer \$10, J. K. Mažukna \$5, Stasys Orda \$3. Viso \$28.

Geriausio pasisiekimo visiems.

LLD 87 kp. sekr. J. K. Mažukna
Stanley Orda

LLD 59 kp. narės B. Strelcūnienė ir U. S. Paich linki Suvažiavimui, kad ir toliau Draugija leistų žurnalą "Šviesą" ir knygas. Lėšų fondui draugės siunčia po \$5.

Binghamton, N. Y.

Mes, LLD 20 kuopos Moterų Skyrius, sveikiname Suvažiavimą ir linkime pasisiekimo darbuose. Mes pageidaujame, kad knygų ir žurnalo leidimas pasiliktų, kaip dabar yra. Lėšų fondui aukojame \$5.

Tegyvuoja LLD, apšvietos ir kultūros organizacija, ilgiausius metus!

Komitetas:

Pirm. **A. Maldaikienė**
Sekretorė **M. Kulbienė**
Įždininkė **O. Wellus**

Philadelphia, Pa.

Varde 6-tos Apskritis sveikinu LLD Suvažiavimą, linkiu, kad LLD gyvuotų dar ilgus metus, skleidžiant apšvietą Amerikos lietuvių eilėse. Lėšų fondui siunčiu \$10.

E. Mulokaitė

Detroit, Mich.

LLD 52 kuopa sveikina Suvažiavimą su \$10, ir nuo geros valios pritarėjų suaukota \$15. Viso \$25. Mes linkime Suvažiavimui atlikti gerus sumanymus Draugijos ir visų narių gėriui.

Varde 52 kp., delegatai:

Vera Smalstis ir John Bubliausky

Brooklyn, N. Y.

Sveikiname Suvažiavimo delegatus ir dalyvius. Pilnai pasitikime, kad jūs nutiesite tinkamas gaires, kaip tamsius dirvonus purenti ir šviesti. Sykiu prisidedam su kuklia parama \$10. Linkime ilgų-darbingų metų.

LLD Pirmoji kp., per **Vera Bunkus**

Chicago, Ill.

LLD 19 kp. sveikina Suvažiavimą ir linki nuoširdžiai išnagrinėti visus trūkumus ir surasti būdus geresniam veikimui. Pasitikime, kad Suvažiavimas nustatys gaires didesnei ir geresnei Draugijos darbuotei.

Paramai aukojam \$11, per **J. M. Kaminską.**

Lawrence, Mass.

LLD 37 kp. sveikina Suvažiavimą, linkėdama, kad LLD dar per ilgus metus gyvuotų, leidžiant mokslines knygas. Lėšų fondui siunčiam \$24.47.

Sekr. S. Penkauskas

Springfield, Ill.

LLD 7 kp. sveikina Suvažiavimą su \$5. Mūsų kuopa linki Suvažiavimui aptarti bėgamus reikalus LLD gerovei. Mūsų Drau-

gija neša apšvietą jau per 43 metus darbo žmonių klasei. Prie dabartinių sąlygų iš \$2 narinio mokesčio metams, leidžiant žurnalą ir knygas, nebus galima išsiversti. Mūsų kuopa rekomenduoja žurnalą "Šviesa" sulaukyti. LLD gimė knygoms leisti. Tegul taip gyvuoja ir ateityje.

Sekr. A. Gudauskas

Cleveland, Ohio

Gerbiami Suvažiavimo dalyviai: Sveikiname šį ilgai lauktą Suvažiavimą ir linkime praveisti tokius tarimus, kuriais remdamasi Draugija augtų-bujotų ir teiktų savo nariams darbininkišką apšvietą, kaip darė praityje.

Knygų leidimo fondui nuo 15-tos Apskritis \$15, LLD 190 kp. \$10, viso \$25.

LLD 15 Apskritis, per **J. Žebrij**

Binghamton, N. Y.

Mes, grupė binghamtoniečių, sveikiname jus, draugės ir draugai, Suvažiavimo dalyviai, linkėdami jums praveisti Suvažiavime gerus nutarimus, ypač—kaip gauti naujų narių į mūsų brangią Draugiją.

Taipgi prisidedame knygų fondui su \$16. Suaukojo: J. ir K. Vaičekauskai \$3, A. ir J. Žemaičiai \$2, A. ir J. K. Navalinskai \$2, Izidor ir Helen Vėžiai \$2. Po \$1: H. žukienė, V. Kapičiauskienė, K. Juozapaitienė, B. Zmitraitė, E. Čekanauskienė, P. Mikalajūnas, A. Garuckis.

Prospect, Conn.

Sveikinu Suvažiavimo dalyvius ir gaitiuosi, kad aplinknybės neleidžia su jumis dalyvauti ir pasidalinti mintimis. Linkiu Draugijai dar ilgai gyvuoti ir tarnauti mūsų liaudžiai. Daug, daug atsiekta, bet dar yra laukiamų užduočių, kurias, laikui bėgant, Draugija atliks.

Įdedu mažą pasveikinimą, \$10.

Kristina Stanislovaitienė

Cleveland, Ohio

Geriausių pasėkmių LLD Suvažiavimui. LLD 22 kuopa aukoja \$25 ir po \$2 Magdė Raulinaitienė ir Anna Rodgers. Viso \$29.

Per **Julių Krasnicką**

Cleveland, Ohio

Lietuvių Moterų klubas sveikina Suvažiavimą su \$10.

Per **A. Eitutis**

Detroit, Mich.

LLD 188 kp. sveikina Suvažiavimą su \$10 iš izdo ir nariai sudėjo: C. Belūnas \$5, XX \$3; po \$2: A. Macijauskas, A. Zigmantas, D. Musteikis; po \$1: A. Brazevich, R. Skarupskis, J. Mitrikas, P. Gustaitis, J. Laimikis, A. Svetkauskas. Viso \$30.

Per sekr. **A. Varaneckienę**

Rochester, N. Y.

LLD 50 kp. per J. Stanley apgailestauja, kad dėl aplinkybių kuopa negalį delegato pasiūsti, tad sveikina Suvažiavimą nors su \$10.

Rochesterio LLD 110 kp. rašo: Mes, moterys, sveikinam Suvažiavimą ir linkime geriausių pasėkmių ir gerų nutarimų. Paramai siunčiame \$5.

Los Angeles, Calif.

145 kp. sveikina Suvažiavimą su \$10 ir linki, kad jeigu neišgalima leisti žurnalo ir knygu, lai būna leidžiama tik knygos.

Pasirašo **J. A. Dementis**

St. Petersburg, Fla.

45 kp. sveikina Suvažiavimą su \$50. Kuopos nariai mano, kad geriausia yra gauti kasmet po vieną knygą.

Kanadiečių LLD Centras ir kuopos per Z. Janauską sveikina Suvažiavimą su \$25.

Miami, Fla.

75 kuopa sveikina Suvažiavimą ir linki visapusiško pasisekimo visuose darbuose. Pasiunčiame ir \$25 aukų. Dešimt dolerių iš kuopos izdo, o \$15 aukojo progresyviai, apšvietą mylintieji lietuviai.

S. Meison

Su \$10 aukų sveikina Suvažiavimą: LLD 54 kp., per A. Skairių, Elizabeth, N. J.; LLD 185 kp., Richm. Hill, N. Y., per P. Grabauską; Moterų 81 kp., Brooklyn, N. Y.; Antroji Apskritis, per J. Grybą, Apolionę Bečiene, P. Bečį; LLD Montrealo kuopa, per sekr. L. Kisiel.

Su \$5 sveikina: Naujosios Anglijos Moterų Sąryšys; LLD 72 kp., Great Neck, N. Y.; LLD 25 kp., Baltimore, Md.; LLD 77 kp., Cliffside, N. J.; J. P. Martin, Anna Apšegienė, Auburn, Me.; F. Kazokienė, Brooklyn, N. Y.; LLD 24 kp., Richmond Hill, N. Y., per V. Skodį; J. Purtikas; LLD 38 kp., Stevensville, Mich., per K. Rimkienę; 79 kp., Roseland, Ill., per J. Urmonienę; Saukaitienė, atminčiai jos mirusio vyro, sveikina Suvažiavimą; Julius Neumannas, Milwaukee, Wis..

Šimanskienė, Milwaukee, Wis., sveikina su \$3. LLD 74 kp., New Kensington, Pa., su \$2; 97 kp., Plymouth, Pa., per V. Žilinską, su \$5; Julia Vėgelienė, Racine, Wis., su \$5, ir Ch. Kiselis, Racine, Wis., su \$3.

Aukų Suvažiavimui prisiūsta \$425.47.

LLD Suvažiavime dalyvavo 32 kuopos, 3 apskritys, Centro Valdyba ir atvykusieji LLD nariai. Viso buvo 65 dalyviai.

Tylėjimo menas

Yra toks menas—

Gražbylostės menas,

Lyg piramidžių akmenys

Jis senas.

Per amžius juo naudojasi mielai

Ir išmintingi žmonės,

Ir kvailiai.

Tik paklauskite, kaip puikiai šneka

Pirklys, norėdamas įpiršti prekę,

Kaip vyrą ūdija pikta žmona, —

Tiesiog ne žodžiai, o daina!

Gražiai kalbėti mokosi karaliai —

Ar juokas kalbą žiebtį visai šaliai!

žiniai,

Bramanai,

Popai,

Kunigai

Ir ubagai —

Visį liežuviais mala neblogai.

Na, o poetai — jie gi net gyvena,

Kaip žinoma,

Iš gražbylostės meno.

Tik vienas sfinksas, kiek menu,

Garsus kitu,

Daug sunkesniu menu...

Alg. Baltakis

Lėčiau -- saugiau gyvenk!

J. J. KAŠKIAUČIUS, M. D.

Ta mūsų pakvaišusi kapitalistinė civilizacija, su jos beprasmiška paskuba, net ir laisvalaikį sugadina! Vis skubiau ir dar skubiau... žaibiškas greitis, greičiau ir už garšą — "supersoninis" greitis!... Gyvas padūkimas. Jau paprastas traukinys, net ir ekspresinis — perlėtas. Paprastas lėktuvas — perlėtas.. Turi būt greičiau. Sprausminis lėktuvas, "džetinis" lėktuvas — ir tai atrodo nepakankamai greitas... Reikia dar greičiau, dar pasiūčiau!

Na ir laksto galvatrūkėiais... Kiek baisių katastrofų, kiek avarijų įvyksta mažne kasdien! Retą dieną tau radijas nepraneš kokios vėl ir vėl didžiulės avarijos ore... Net ir radarai ir tie nebespėja persergėt ir apsaugot, išvengt susimušimų ore... Šiurpas ima net pagalvot, įsivaizduot tokias pasibaisėtinas katastrofas!

O kas dedasi autostradose! Kiek kasdien susikulia automobilių, ypač savaitgaliais! Šimtai užmuštų, šimtai sužalotų... Ligonišė nebėra vietos paprastiems eiliniams ligoniams. Rėlyn eina paprastos operacijos: jų vietą užima tų baisių katastrofų suniokotos, sutraiškintos žmogystės... Jas reikia krūvon sudėliot.

Žinoma, atsitiktiniai nelaimingi nuotyčiai — na, jie įvyksta ar šiaip ar taip. Taj dar būtų pusė bėdos. Bet štai tos nuolatinės avarijos, važiuotės, lakiotės katastrofos.. Tikras košmaras!

Ir nemažai nelaimingų atsitikimų įvyksta dėl pasvaigimo, dėl **alkoholinių svaigalų**... Lengvapėdiškai, lengvabūdiškai, lengvamaniškai, be jokių skrupulų, be abejonių čia vieną išmeta stikluką, čia kitą... Jau pro-

tas nebe tas, jutimo nervai nebereaguoja gerai. Žmogus nebespėja susivokti, susiorientuoti: štai tau ir stūktelia įsibėgėję automobiliai, susikulia, nusirita pakriaušėn...

Vis tas pakvaišęs skubumas, vis stačia galva lėkt ir lėkt! Pasileidęs įsibėgėjęs žirgas — baisus daiktas. Dar baisesnis tas nuolatinis įsibėgėjęs gyvenimas! Tas neramus, karštligiškas skubumas!...

Nėr kada nė pavalgyt žmoniškai, lėtai, su normaliu pasigėrėjimu, gerai viską kramtant, suvilgant seilėmis... Kur tau! Kas čia dabar paisys kramtyt, seilėtis, iš lengvo nuryt? Tik griebia, bruka, krumštelia kiek, gurkt — ir nuryja, akis išvertęs, alum ar kuo nuplaudamas greičiau žemyn... Kaip matai, bežiūrint, per kelias minutes ir prisirijo, prisispringo... dar vieną kitą šmičkę gurkštelėjo ir pašol...

Užsimink tokiam karštakošiui apie tai, kad atsileistų, suliaunėtų (relax), pasigėrėtų vaizdais, pasidžiaugtų su bičiuliais, su draugais, su gera spauda, su brandžia knyga... Jis tik permes tave baltom, mostelės... tiek tu jį bematysi. Tokiam nėr kada gaišt su kokia knyga, su muziejum, knygynu, ar žavinga muzika, teatru... Skubintis turi, greičiau, dar greičiau... Amerikinis gyvenimo būdas.

Ką jis ten paisy kraujo slėgimo, hipertenzijos ar vidurių išpūtimo? Ne tas jam galvoj... Ir per tą nuolatinį skubumą toks nė nejaučia nei paties gyvenimo, nei gamtos grožio, nepaisy meno žavesio, nejunta pažangos... Lyg koks užsuktas aukšto slėgimo automatas. Užsuktas ir persuktas... persuktos amerikinės civilizacijos padaras...

VYT. RUDOKAS

Normandija---Nemunas

(Iš vienos kareivio našlės dienoraščio)

Didžiojo Tėvynės karo frontuose drauge su tarybiniais kariais triuškinant fašizmą narsiai kovėsi prancūzų lakūnų savanorių aviopulkas, pasivadinęs "Normandijos-Nemuno" vardu.

LAISVĖS SAKALAI

Prie Nemuno žilo,
Prie mėlyno šilo
Stovėjo karių junginys.
Ir dieną, ir naktį
Neperstojo degti
Krūtinėje keršto ugnis.

Toli nuo gimtinės
Kiekvienas atminęs
Kartojo daug brolių vardų,
Už laisvės rytojų
Jie narsiai kovojo
Su rusais, lietuviais kartu.

Darnom eskadrilėm
Padangėm pakilę,
Jie triuškino priešų pulkus.
Tarybų tėvynę
Kaip motiną gynę,
Apšlakstę krauju jos laukus.

Ir mano narsuolį
Mirtis pavyduolė
Šaltai pabučiavo širdin.
Jei kapą jo rasčiau,
Ten rožių nuneščiau,
Pavirsčiau žalia obelimi...

ŠAUKIU KOVON

Sugrįžo eskadrilėmis
Iš mūšio milžinai. —
O kurgi mano mylimas?
Negrįžo amžinai...

Palikęs jauną moterį,
Užlaužusią rankas,
Žuvai, gal būt, prie Oderio,
Ir niekad neužkas...

Draugai į kovą aršiąją
Pakilo virš kalnų. —
Už tavo mirtį keršija
Rūstybe ir švinu.

Pavasary žieduotajam
Jie pergale atšvęs.
Prie vaišių stalo puotoje
Nebus tiktai tavęs...

Minės tave kaip didvyrį
Kovos draugai būry:
"Nėra čia mūsų vyturio...
Žemelė jam puri."

Išeisiu panemunėmis
Viduryje nakties.
Kalbėsiu su ramunėmis,—
Gal sielvarte padės.

Prakeikiu priešą-slibiną,
Šaukiu visus kovon
Ir savo skausmą įpinu
Aš atpildo dainon.

Tegu kerštu išdegina
Tą skausmą granata.—
Tuomet be dūmų reginį
Išvys nauja karta.

ATMINIMAS

Jau apkasai seniai užžėlė,
Ir mėtos tuščios gilzės.
O tie, kur gynė tėviškėlę,
Juodoj žemelėj ilsis.

Margais žiedais pražydęs klonis
Praevio akį veria. —
Tik rauda motinos ir žmonos
Negrįžusių iš karo.

Kasnakt regiu: pilotės žalios...
Lyg beldžia kas į langą. —
Žiūriu — tik vienišas berželis
Man tiesia baltą ranką...

O jo nėra. Aš tik sapnuoju
Kareivio veidą rūstų. —
Už tėvą sūnų pabučiuoju
Ir ašarom paplūstu.

Jei kam aptrauktų širdį rūdys,
Ir būtų ji nurimus,—
Tegu įkvėps ir ryžtą grūdins
Šviesus jo atminimas!